

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény Tárgy: „A Kereskedelmi Világszervezet (WTO) 6. miniszteri konferenciájának előkészítése – az EGSZB álláspontja”

(2006/C 28/21)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. február 10-én úgy határozott, hogy Működési Szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt készít a következő tárgyban: „A Kereskedelmi Világszervezet (WTO) 6. miniszteri konferenciájának előkészítése – az EGSZB álláspontja”

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külkapcsolatok” szekció véleményét 2005. október 10-én elfogadta. (Előadó: Staffan NILSSON.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. október 26–27-én tartott 421. plenáris ülésén (az október 27-i ülésnapon) 95 szavazattal, 4 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta a következő véleményt:

Összefoglalás

1. Az EGSZB meggyőződése, hogy a hongkongi miniszteri konferencia az abba vetett bizalomról fog tanúskodni, hogy a tagállamok szorosan kötődnek egy erős, sokoldalú kereskedelmi rendszerhez. Ezáltal erősödne a világgazdaságba vetett bizalom is az olajválság, a biztonság globális fenyegetése és a növekvő protekcionista nyomás révén kialakult bizonytalanságban.

2. Az EGSZB aggodalmát fejezi ki a tárgyalások vontatott menete miatt a hongkongi miniszteri konferencia előterében. Az elkövetkező hetekben minden területen jelentős előrelépés szükséges, hogy néhány vitás kérdésben sikerüljön megegyezésre jutni és a tárgyalásokra szánt időkeretet betartani.

3. Az EGSZB a fejlődő országok pontosabb megkülönböztetését követeli. Utal arra, hogy az egyedi és differenciált kezeléssel szemben a WTO-megállapodások alapvető részét képezik, és a tárgyalások során is be kell tartani őket. A legkevésbé fejlett országok (LDC) igényeire különös figyelmet kell fordítani. Az alacsony bevétellel rendelkező országokat a kereskedelemmel kapcsolatos technikai segítséggel és kapacitásfelépítéssel kell támogatni, hogy nagyobb mértékben részt tudjanak venni a világgazdaságban.

4. Az EGSZB nézete szerint szükséges, hogy a tagállamok a hongkongi miniszteri konferenciáig egységes álláspontot alakítsanak ki az exporttámogatások egészére vonatkozó kényszerítő modalitások megteremtésével, valamint a kereskedelmet torzító agrártámogatások kezelésével és mértékével kapcsolatban, illetve a vámilletékek csökkentésének módját illetően, amellyel egyrészt javíthatók a piacra jutás esélyei, másrészt viszont megmarad a tagállamok számára a stratégiai jelentőségű mezőgazdasági ágazataik megőrzéséhez szükséges rugalmasság.

5. Az agrárterület sikeres tárgyalásai előfeltételei a más tárgyalási területeken elért tényleges haladásnak. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az Európai Unió a tárgyalások folyamán már sok engedményt tett a mezőgazdaság vonatkozásában: „Mindent, csak feyvert ne” kezdeményezés 2001-ben, a KAP támogatásainak leválasztása 2003-ban, állásfoglalás az exporttá-

mogatások eltörlése mellett 2004-ben. Most a többi államon a sor, hogy megtegye az átfogó megegyezés eléréséhez szükséges erőfeszítéseket.

6. Az EGSZB utal arra, hogy a tagállamoknak a nem agrár-termékek (NAMA) piacra jutására vonatkozóan meg kell egyezniük a vámok leépítésének és a NAMA-csomag más fontos alkotóelemeinek formájában, és a megfelelő adatokat kell alkalmazniuk a hongkongi miniszteri konferencián.

7. Az EGSZB sajnálatát fejezi ki a szolgáltatásokról szóló tárgyalások eddigi kiábrándító eredményei miatt, és támogatja további tárgyalási eljárások és módok keresését a szolgáltató szektorban a hongkongi miniszteri konferenciát megelőző, elkövetkezendő hónapokban.

8. Az EGSZB nézete szerint a tagállamoknak a dömpingellenes és szubvenciók kérdéseket illetően legalább azokban a témákban egyet kell érteniük, amelyekben a minisztereknek a jogi szövegek alapján történő tárgyalások megkezdésekor meg kell egyezniük.

9. Az EGSZB a környezetvédelmi termékekkel és szolgáltatásokkal való kereskedelem akadályainak a lehető leggyorsabb megszüntetésére és az ilyen termékek és szolgáltatások listájának a hongkongi miniszteri konferenciáig történő összeállítására szólít fel.

10. Az EGSZB fontosnak tartja az ILO nemzetközileg elismert alapvető munkaügyi normáinak felvételét a nemzetközi kereskedelmi rendszerbe, és kéri, hogy az ILO kapjon állandó megfigyelői státuszt a WTO-ban. Az EGSZB szerint szükséges új lendületet adni a szociális jogokról szóló globális vitának.

11. Az EGSZB arra biztatja a civil társadalmi szervezeteket, hogy vegyenek részt a dohai menetrend témáiról szóló információs kampányban, valamint javaslataikkal és értékeléseikkel járuljanak hozzá a fenntartható fejlődés sikerességéhez. Az EGSZB a WTO és a civil társadalom közötti intézményesített párbeszéd, valamint a szervezett civil társadalomnak a vitarendezési folyamatokban való részvétele mellett száll síkra.

12. A WTO demokratikus jellegét és átláthatóságát alapvetően fokozni kell. Az EGSZB már korábban is támogatta, hogy a WTO-nak legyen parlamentáris dimenziója.

1. Bevezetés

1.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság már korábbi véleményeiben is kifejezte álláspontját a WTO miniszteri konferenciáival – azaz a 2001-es dohai (Katar) negyedik ⁽¹⁾, valamint a 2003-as cancúni ötödik ⁽²⁾ miniszteri konferenciáival – kapcsolatban. Ezek a vélemények azóta sem vesztek jelentőségükből. A WTO hatodik, hongkongi miniszteri konferenciájával összefüggő jelen véleménytervezet azokra a tárgyalásokra összpontosít, amelyek jelenleg a – hivatalosan „Dohai Fejlesztési Menetrend”-nek (DDA) nevezett – dohai tárgyalássorozatok keretében a WTO 2005 decemberében Hongkongban tartandó miniszteri konferenciája bevezetésekképpen zajlanak.

1.2 Az EGSZB a WTO tárgyalási folyamataira vonatkozó régebbi EGSZB-veleményekből is merít, többek között abból, amelyik az Európai Bizottság „A globalizáció szociális dimenziója” ⁽³⁾ című közleményéhez készült ⁽⁴⁾. Az AKCS-államokkal való együttműködésre irányuló jelenlegi tevékenységek során szintén felmerülnek olyan kérdések, amelyek közvetlen összefüggésben vannak a WTO-tárgyalásokkal, mivel a gazdasági partnerségi megállapodásoknak (Economic Partnership Agreements – EPA), amelyek a Cotonoui Egyezmény keretében 2007-re kerülnek kidolgozásra, összhangban kell állniuk a WTO-egyezményekkel. Emellett az EGSZB az „Általános egyezmény a szolgáltatások kereskedelméről (GATS) – a 4. módosítatról (természetes személyek mozgása) szóló tárgyalások” tárgyában is jóváhagyott egy véleményt ⁽⁵⁾.

1.3 A dohai forduló 2001-ben a negyedik, dohai miniszteri konferenciával vette kezdetét. A hivatalos iratok tulajdonképpen dohai munkaprogramnak nevezik, azóta azonban „Dohai Fejlesztési Menetrendről” (DDA) beszélünk. Ezt a tárgyalási fordulót 2005. januárban kellett lezárni. Az ötödik, cancúni miniszteri konferencián féldős értékelést végeztek el, a konferencia tárgyalásai azonban kudarcot vallottak, és nem került sor záró miniszteri nyilatkozatra. Ténykérdésekben azonban sikerült elérni bizonyos haladást. 2004 júliusában újabb lendületet vett a folyamat, amikor a WTO Általános Tanácsa augusztus 1-jén elfogadta az úgynevezett júliusi csomagot. Így folytatni lehetett a tárgyalásokat azzal a céllal, hogy 2005. decemberig sikerül megegyezésre jutni. Sor került néhány miniszteri „mini-konferenciára”, amelyek politikai színezetet adtak az inkább technikai kérdésekre összpontosító tárgyalásoknak. Most van remény arra, hogy a hatodik, hongkongi miniszteri konferencián sikerül elégséges haladást elérni ahhoz, hogy 2006-ban le lehessen zárni a tárgyalásokat.

⁽¹⁾ „A Kereskedelmi Világszervezet (WTO) 4. miniszteri konferenciájának előkészítése: az EGSZB álláspontja”, előadó: Bruno VEVER, társelőadó: María Candeles SÁNCHEZ MIGUEL (HL C 36., 2002.2.8., 99. o.).

⁽²⁾ „A Kereskedelmi Világszervezet (WTO) 5. miniszteri konferenciájának előkészítése”, előadó: Bruno VEVER (HL C 234., 2003.9.30., 95. o.).

⁽³⁾ COM(2004) 383 final

⁽⁴⁾ „A globalizáció szociális dimenziója – Az EU-politika hozzájárulása ahhoz, hogy az előnyök mindenki számára érezhetőek legyenek”, előadók: Tom ETTY és Renate HORNUNG-DRAUS (HL C 234., 2005.9.30., 41. o.).

⁽⁵⁾ „Általános egyezmény a szolgáltatások kereskedelméről (GATS) – a 4. módosítatról (természetes személyek mozgása) szóló tárgyalások”, előadó: Susanna FLORIO.

1.4 Már csak néhány hét van hátra a 2005 decemberében, Hongkongban megtartandó hatodik miniszteri konferenciáig, de még mindig jelentős előrelépésekre van szükség minden tárgyalási területen. Jelenleg még nincsenek meg a feltételek a dohai tárgyalási forduló 2005. december végi lezárásához. A hongkongi miniszteri konferencia kudarcra negatív következményekkel járna:

- A WTO mint szervezet gyengülne.
- A WTO-n belüli többoldalú tárgyalási rendszert kétoldalú és regionális megállapodások helyettesítenék, ami nem lenne hasznos a fejlődő országok számára.
- A világgazdaság és a gazdasági fejlődésbe vetett bizalom kárt szenvedne, a jövőbeli fejlődést illető bizonytalanság növekedne.
- Az USA kongresszusától kapott tárgyalási mandátuma 2007. június 30-án lejár, ami bizonytalansági tényezőt jelent, mivel nem biztos, hogy a kongresszus meg fogja hosszabbítani a mandátumot.

2. A dohai tárgyalássorozat újakezdése – az EGSZB álláspontja a WTO 6. miniszteri konferenciájának előkészítéséről

2.1 A dohai menetrend főként a fejlődő országok igényeire irányul. Többek között a következő területekről folynak tárgyalások a kereskedelem liberalizálásáról való megegyezés céljával:

- **Mezőgazdaság**, ahol a jobb piacra jutásról, illetve a kereskedelmet torzító belső támogatások és az exporttámogatások leépítéséről van szó.
- **A nem agrártermékek (NAMA) piacra jutása** – itt a nem mezőgazdasági, tehát ipari termékek jobb piacra jutásáról van szó.
- **Szolgáltatások**, ahol a tárgyalások középpontjában a liberalizáció és a jobb piacra jutás áll a GATS-egyezmény (Általános egyezmény a szolgáltatások kereskedelméről) keretei közt.
- Kereskedelmi folyamatok
- **Fejlesztési menetrend a fejlődő országok elkülönített és differenciált kezeléséhez**, amely a fejlődő országok szempontjából nagy horderejű kérdésekkel foglalkozik.
- Dömpingellenes előírások
- Szociális kérdések
- Környezetvédelmi érdekek.

3. Agrártárgyalások

3.1 Az EGSZB azt is leszögezi, hogy az EU vezető szerepet játszott az agrártárgyalások során. Az EU messzire ható reformokat vitt véghez a közösségi agrárpolitika terén, és kinyilvánította készségét a létező exporttámogatások két feltételhez kötött fokozatos leépítésére. Az első feltétel az, hogy más országok is tegyenek hasonló ígéretek közvetlen és közvetett exporttámogatásaikat illetően, beleértve az élelmiszerekre vonatkozó támogatást, amely a piac irányításának eszköze. Mint ahogyan arra Pascal LAMY külkereskedelmi és Franz FISCHLER mezőgazdasági biztos 2004. májusi közös levele is emlékeztet, a második feltétel az, hogy az exporttámogatások eltörlése csak olyan mezőgazdasági megállapodás keretében válhat majd lehetségessé, amely biztosítja a három részterület – a piacnyitás, az exporttámogatások és a kereskedelmet torzító agrártámogatások – egyensúlyát.

3.2 Az EGSZB nézete szerint az agrártárgyalások mindhárom területénél – piaci hozzáférés, nemzeti támogatások és exportverseny – szükséges a tárgyalások kiegyensúlyozott menete. Amíg nem született döntés minden területen, addig semmi sincs eldöntve.

3.3 Az EGSZB fontosnak tartja, hogy más országok is kövessék az EU példáját és hasonló ajánlatokat tegyenek. Főként az állami kereskedelmi társaságokat (*State Trading Enterprises*) működtető és exporthiteleket nyújtó országoknak, illetve az élelmiszersegélyeket kereskedelmi céllal felhasználó országoknak kellene olyan lépéseket tenniük, amelyek előreviszik a tárgyalásokat.

3.4 A közösségi agrárpolitikában többek között azzal a céllal hajtottak végre reformokat, hogy azok egyengessék az utat egy jövőbeli WTO-egyezmény felé. Az EGSZB szerint ezeknek minden részét be kell tartani. Egyes tagállamok esetenként radikálisabb közösségi agrárpolitikát követeltek, a nemzeti szintre való visszahelyezést vagy akár a közösségi politika teljes leépítését. Ez nem ritkán a WTO-tárgyalásokra és a fejlődő országok szükségleteire hivatkozva történik. Az EGSZB nézőpontja szerint azonban ez nem egyeztethető össze az európai belső piac gondolatával. Figyelembe kell venni azt is, hogy a reformokat még nem hajtották végre teljes mértékben, hatásaik tehát még nem tekinthetők át. A dohai forduló eredménye ezért ebben a tekintetben nem mehet messzebb, mint a közösségi agrárpolitika véghezvitt reformjai.

3.5 Különösen fontos kérdés, a tárgyalások során hogyan kezelendők azok a témák, amelyek nem érintik közvetlenül a kereskedelmet: a multifunkcionalitás, az állatvédelem, az élelmiszer-minőség és -biztonság. Az agrárregyezmény értelmében tekintettel kell lenni ezekre a nem kereskedelmi vonatkozású érdekekre. Csak az nem világos, miképpen. Főként az a nehéz, hogyan lehet elegendő súlyt fektetni ezekre a fontos témákra (de más, például növényegészségügyi és egyéb kérdésekre is) anélkül, hogy a verseny a protekcionizmus gátjaiba ütközzön. Amennyiben az a cél, hogy a polgárok elfogadják a WTO-t és a WTO keretei között kötött egyezményeket, és biztosítva legyen

a társadalmi legitimitás, a mostani és a jövőendő szabad kereskedelmi tárgyalások során tekintettel kell lenni az imént felvetett kérdésekre.

3.6 Ebben az összefüggésben figyelemre méltó az is, hogy a kereskedelem különböző résztvevői saját programokat és normákat valósítanak meg. Így például az EUREP, nagy európai kereskedelmi vállalatok egy csoportja nemrég egy konferencián, amelyre majdnem minden földrészről érkeztek résztvevők, elhatározta, hogy továbbfejleszti a bevált mezőgazdasági gyakorlatra („EUREP – GAP”) vonatkozó normáját. Még ha részben alacsonyabb szintű is ez a norma és elmarad is néhány ország törvényben meghatározott követelményei mögött, az EGSZB megítélése szerint azt mutatja, hogy a piac résztvevői egyrészt kihasználják, másrészt követni is akarják a kereskedelem által kínált termékekre irányuló, növekvő fogyasztói igények jobb kielégítésének globális trendjét.

3.7 2005 májusa óta létezik a Nemzetközi Állatjárványügyi Hivatal (OIE) nemzetközi szabványa, amely az első lépést jelentheti a nemzetközi szabályok irányában a WTO keretei közt.

4. A nem agrártermékek (NAMA) piacra jutása

4.1 Az EU világszerte a legalacsonyabb ipari vámokat alkalmazó kereskedelmi szereplők egyike. Ezenfelül több országból származó behozatal kétoldalú vagy egyéb megállapodások, illetve egyoldalú kötelezettségvállalások révén kerül az EU-piacra, és ennek során bizonyos országok előnyösebb elbánásban részesülnek és kedvezményezett helyzetet élveznek a GPS-megállapodás és a „Mindent, csak fegyvert ne” kereskedelmi program révén. Az EGSZB már korábban is a további, többoldalú megállapodás útján elért csökkentés mellett foglalt állást, főként környezetvédelmi termékek és a fejlődő országok számára speciális jelentőségű termékek esetében.

4.2 Az alacsony vámok a szegényebb és a legkevésbé fejlett fejlődő országok számára könnyebb hozzáférést tehetnek lehetővé a fejlett országok piacaihoz. Talán még jelentősebb, hogy ösztönözhetik a dél-dél kereskedelmet. A fejlődő országok közül főként a legnagyobb fejlettséget felmutatóknak kell kötelezettséget vállalniuk az erősebb piacnyitásra. Az EGSZB jelentős gazdasági előrelépést állapít meg olyan országokban, mint Argentína, Brazília és India. A tárgyalásokra olyan ajánlatokkal kell érkezniük, amelyek megfelelnek gazdasági fejlettségük szintjének; az ő esetükben nem engedhető meg ugyanakkora rugalmasság, mint amekkora a fejlődő országok esetében engedélyezett. Az úgynevezett júliusi csomagnak megfelelően a legkevésbé fejlett országoknak nem kell csökkenteniük a vámokat.

4.3 Az EGSZB megítélése szerint a mezőgazdasági tárgyalásokra támaszkodva kötött vámokat kell meghatározni, hogy növekedjen a kereskedelem és a kereskedelmi ügyletek átláthatósága és biztonsága. A nem kötött vámok hátrányba szorítanak azokat a fejlődő országokat és köztük a legkevésbé fejlettek, amelyek a kötött vámokat alkalmazzák.

4.4 A nem tarifális kereskedelmi akadályokat (NTB), mint a technikai és vezetéstechnikai előírásokat, valamint a nem összehangolt eljárásokat az EGSZB megítélése szerint meg kell nevezni és lehetőleg leépíteni. A közös címkézési és tanúsítási szabályokra irányuló erőfeszítések keretében megegyezést kell elérni a kereskedelem technikai akadályairól. A WTO-tárgyalások keretében határozottabban kellene előmozdítani a létező nemzetközi normák figyelembevételét.

4.5 A GATT egyezmény és a WTO szabályrendszere keretében engedélyezettek a kereskedelmi korlátozások, amennyiben az emberi egészség, állatok, növények védelmére vagy pótolhatatlan természeti készletek megőrzésére szolgálnak, azzal a feltétellel azonban, hogy az ilyen intézkedéseknek a belföldi termelés vagy fogyasztás korlátozásával összhangban kell történniük. Így például, ha a GATT és az SPS (Egyezmény az egészségügyi és növényegészségügyi intézkedésekről) ellentmond egymásnak, akkor az SPS-egyezmény az elsődleges. Ezt a védelmet az EGSZB megítélése szerint a következő egyezmények során is teljes egészében tiszteletben kell tartani.

4.6 Az EGSZB támogatja az úgynevezett egyszerű svájci formuláról szóló európai bizottsági javaslatot, amely szerint egy együtthatót kell alkalmazni minden fejlett ország esetében, és különböző együtthatókat a fejlődő országok esetében aszerint, hogy mennyire használják ki a 8. pont szerinti rugalmassági szabályokat (vagyis a rugalmasság kisebb mértékű kihasználása nagyobb együtthatót és ezáltal kisebb mértékű vámcsökkentést eredményezne a formula szerint). Fontos, hogy a WTO tagállamai a hongkongi miniszteri konferenciáig hátralévő néhány hétben megegyezésre jussanak a vámcsökkentések szerkezetéről és formájáról, valamint a NAMA-csomag más kulcselemeiről.

4.7 Az EGSZB támogatja a tárgyalócsoport megegyezését, amely szerint a NAMA-tárgyalásokat minden olyan termékre kiterjesztik, amellyel az agrármegállapodás 1. melléklete nem foglalkozik. Az EGSZB ezenfelül az EU aktív közreműködése mellett foglal állást a NAMA szektorális vámösszeteveiről szóló, a kritikus tömeg eleve alapján folytatandó tárgyalásokat illetően. Az EGSZB megállapítja, hogy decemberig gyorsan tisztázni kell más fontos témákat is, mint az egyenértékek kiszámítása és a nem kötött vámszintek kezelése.

4.8 A tárgyalások eddig olyannyira nem kielégítően folytak, hogy reálisan szemlélve aligha számíthatunk eredményre a 2005. decemberi hongkongi miniszteri konferencia során.

5. Szolgáltatások

5.1 A legnagyobb dinamika valószínűleg a szolgáltatásokra vonatkozó GATS-egyezményben rejlik. Talán ez az a tárgyalási terület, amelyen a legkevesebb előrelépés történt. A tagállamok kevés és nem túl messzemenő kötelezettségeket vállaltak. Az EU számára különösen fontos ez a terület. A szolgáltatások a

gazdag országokban az összes termelés kb. 65 %-át teszik ki, és még a szegény országoknál is kb. 40 %, vagyis viszonylag magas ez az arány. A világkereskedelemben azonban a szolgáltatások nemzetközi kereskedelme csak 20 %-ot tesz ki.

5.2 A hatékony szolgáltatási szektor kiemelkedő fontosságú a gazdaságok növekedése szempontjából. Nehezen képzelhető el olyan ország, amely erős, tartós gazdasági növekedést mutat fel és növekvő nemzetközi kereskedelemmel rendelkezik, de nincs modern szolgáltatási infrastruktúrája olyan területeken, mint a pénzügyi, jogi és más, szabadfoglalkozásúként végzett szolgáltatások, telekommunikáció és szállítás. A szolgáltatások (kommunikáció, forgalmazás, pénzintézetek stb.) ezenkívül az ártermelés számára is jelentős lendületet adnak.

5.3 Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a kezdeti és átdolgozott tárgyalási ajánlatok szerények voltak és semmivel sem járultak hozzá a szolgáltatási szektor további liberalizálásához. A feltörekvő gazdaságok közül az erősebbeknek (például Dél-Afrika, Brazília, Venezuela) és néhány fejlett országnak (köztük az Egyesült Államoknak) a piacra jutás ügyében további engedményeket kell tenniük ahhoz, hogy új kereskedelmi, beruházási és szolgáltatási lehetőségek jöjjenek létre a szolgáltatások számára. Ösztönző példaként említjük meg India konstruktív szerepét a szolgáltatásokról szóló tárgyalások során.

5.4 Az EGSZB amellet foglalt állást, hogy a szegényebb fejlődő országok esetében vegyék figyelembe fejlettségi szintjüket, és a legkevesbé fejlett országok elé csak néhány követelést állítsanak. Ettől függetlenül a legkevesbé fejlett országok számára – főként saját gazdasági érdekükben – ajánlatos a szolgáltatási tárgyalásokon való további részvétel.

5.5 A GATS egyezmény 4. módoszatáról szóló véleményében az EGSZB üdvözli a szolgáltatási tevékenységek átmeneti végzésének az EU által ösztönzött könnyítését. Az EGSZB különösen fontosnak tartja az átmenetileg más országban tevékenykedő szolgáltatók védelmére szolgáló intézkedések meghozatalát, mint a hátrányos megkülönböztetés elkerülése és a megfelelő felügyeleti mechanizmusok bevezetése. Az EGSZB alapvetően támogatja a Szolgáltatások Európai Fóruma által tett javaslatot az ún. GATS-engedély létrehozására a WTO keretein belül. Ez megkönnyítené a szolgáltatóknak az EU-ba és harmadik országokba történő beutazását, és átláthatóbbá tenné a 4. módoszat használatának ellenőrzését. Az EGSZB emellet kéri az EU-t, hogy egyelőre ne fogadja el a 4. módoszat kiterjesztését a betanított vagy szakképzetlen munkaerőre.

5.6 Az EGSZB ragaszkodik ahhoz, hogy társadalmi és fejlődési okokból a közszolgáltatások szabályozása az országok hatáskörében maradjon. Amellet foglal állást, hogy a közszolgáltatásokat, például az oktatás-, víz-, egészség- és energiaügy területén, hagyják ki a szolgáltatási tárgyalásokból.

5.7 Az EGSZB megállapítja, hogy a szolgáltatási tárgyalások, amelyeket több mint öt éve a kereslet-kínálat megközelítés szerint folytatnak, csak nagyon kevés sikert eredményeztek a szolgáltatási piac liberalizálását illetően. Több tárgyaló fél is kétségbe vonta ennek a megközelítésnek a hatékonyságát. Az EGSZB támogatja olyan további tárgyalási eljárások és módok keresését a szolgáltatások terén a hongkongi miniszteri konferenciáig hátralévő elkövetkező hónapokban, amelyek a WTO-tagok számára szigorúbb következményekkel járnának (például többoldalú, többszintű, formulákon alapuló megközelítések, szektorális megközelítések stb.).

5.8 Az EGSZB készen áll arra, hogy megvizsgálja azt az EU-javaslatot, amely szerint a szolgáltatások kereskedelme terén a kötelezettségeknek közös alapról kell kiindulniuk és formulákon alapuló megközelítést kell követniük. A javaslat azonban ellentmondhat a GATS egyik központi alapelvének, amely szerint bizonyos mértékű rugalmasság biztosítandó a liberalizációs kötelezettségek kiválasztásának és mértékének tekintetében. A javaslat egyes fejlődő országokban is ellenállást váltott ki.

5.9 Az EGSZB támogatja a 4. módozat kibővített hozzáférhetőségének és a külföldi tulajdonú szolgáltató cégekre vonatkozó korlátozások eltörlésének a 3. módozat szerinti összekapcsolását (pl. egy üzleti képviselő letelepedését illetően). Ez a „csereüzlet” számos fejlődő országot arra készítetne, hogy részt vegyen a szolgáltatási tárgyalásokban.

6. A kereskedelem megkönnyítése

6.1 A kereskedelem megkönnyítése az egyetlen továbbra is „élő” szingapúri téma. Az egyes országok gazdasági növekedése szempontjából óriási jelentőségűek a kereskedelmi könnyítések, főként a szegényebb és a legkevésbé fejlett országok számára, mivel ezek a világkereskedelemben való nagyobb részvétellel tudnak kitörni a szegénységből. Az export/import, nemzetközi fizetési forgalom, szállítás, logisztika és vámügy terén történő modernizálás és egyszerűsítés, valamint az információs technika fokozottabb használata és a forgalmazási csatornák könnyebb elérhetősége nagy mértékben hozzájárulhatnak a termelőktől a fogyasztókig történő áruszállítás költségeinek csökkentéséhez, a nemzetközi kereskedelem méretének növeléséhez és a fejlődő országokban új beruházások elvégzéséhez. Az EGSZB többször is kifejezte támogatását az e kérdések kezelésének többoldalú egyezmények által kidolgozott szabályait illetően.

6.2 A vámügyi és szállítási eljárások, illetve az infrastruktúra modernizálása a szegény országok számára rendkívül költségesnek bizonyulhat, ezért a fejlett országok oldaláról technikai segítségre és a kapacitáskiépítésben való támogatásra van szükségük. A támogatásban részesülő országoknak azonban minden szükséges megelőző intézkedést meg kellene tenniük azért, hogy az odaítélt forrásokat átlátható módon és hatékonyan használják fel. Az EGSZB nézete szerint a legkevésbé fejlett

országok számára, amelyek elé általában nem állítanak követelményeket a kereskedelem könnyítésére vonatkozóan, hasznosabb lenne a kereskedelmi folyamatok gyors modernizálása, mint a kötelezettségek lassú, fokozatos átvétele.

6.3 A miniszteri konferenciát megelőző hetekben a kereskedelmi könnyítésekkel foglalkozó tárgyalási csoport több mint 30, különböző WTO-tagok által beterjesztett javaslatot fog véleményezni a kereskedelmet könnyítő intézkedésekről és a szükséges technikai segítségről. Az EGSZB reméli, hogy a fejlődő országok végső soron profitálni fognak a kereskedelem könnyítését célzó intézkedésekből, és hogy a kötelezettségek mértéke megvalósítási kapacitásuk alapján kerül meghatározásra.

7. Fejlesztési menetrend – speciális és különleges elbánás (SDT)

7.1 Nem vitás, hogy többek között az ipari és mezőgazdasági termékek, illetve szolgáltatások jobb piaci hozzáférése, valamint az egyszerűbb vámügyi eljárások, egyértelműbb SPS-normák, hatékonyabb WTO-szabályok tehetik a legtöbbet a fejlődésért. Szemléletesen bizonyítja ezt a Világbank becslése, mely szerint a dohai tárgyalások kézzel fogható eredménye évi 100 milliárd USA-dollárnyi globális jövedelemnövekedéshez vezethetne, amelynek nagy része a szegény és fejlődő országokhoz folya be.

7.2 Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy gondoskodjon arról, hogy a hongkongi miniszteri konferencia előkészítésével kapcsolatos és egyéb tárgyalások során is nagy szerepet kapjanak az alábbi aspektusok:

- a leggyengébb és a legkevésbé fejlett országok egyedi és differenciált kezelését illető javaslatok megvalósítása során elért tényleges előrelépések, a legkevésbé fejlett országok felmentése a piacnyitási kötelezettség alól és annak lehetővé tétele, hogy ezek az országok az élelmiszer-biztonság és a vidékfejlesztés szempontjából fontos termékeket továbbra is magas vámokkal védhessék,
- a fejlődő országok helyzetének egyértelműbb figyelembevétele, melynek során pontos különbséget kell tenni a tartós lemaradással rendelkező, illetve a feltörekvő gazdaság első jeleit mutató országok között,
- hatékony pénzügyi és projekt támogatás a legkevésbé fejlett országok technikai megsegítésére és kapacitásaik kiépítésére,
- a leépítés alatt lévő tarifális preferenciák problémájának felelős megközelítése a szegény országok esetében, beleértve az esetleges pénzügyi kompenzációt,
- a kereskedelmet torzító támogatások leépítését érintő határozatok megvalósítása olyan lényeges árucsoportok esetében, mint pl. a gyapjú és a cukor,

– a TRIPS-egyezményről és a közegészségügyről szóló dohai nyilatkozat (6) bekezdését érintő 2003. augusztus 30-i határozat végrehajtása, hogy megoldás szülessen a gyógyszer-gyártó kapacitással nem rendelkező WTO-tagok nehézségeire, hatékonyan felhasználva a TRIPS-egyezmény azon rendelkezését, mely országos vészhelyzet esetében kötelező licenc kiadásra ad felhatalmazást a nagyobb járványok megfékezése érdekében.

7.3 Más ipari országoknak is meg kellene nyitniuk piacukat a legkevésbé fejlett országokból érkező áruk számára kvóta- és vámmentesen, ahogyan az EU is tette a „Mindent, csak fegyvert ne” kezdeményezéssel. Az USA, Kanada és Japán a 2001-es millenniumi konferencián tett ígéreteik ellenére még nem tettek eleget ennek a javaslatnak.

7.4 A piacoknak a legszegényebb országokból érkező termékek számára való megnyitása a kapacitáskiépítésre és infrastruktúrafejlesztésre fordítandó jelentős pénzügyi eszközök nyújtásával kell, hogy együtt járjon ahhoz, hogy ezek az államok segítséget kapjanak az ártermelésben és az áruknek a világpiacra való eljuttatásában. Az EGSZB kifejezetten üdvözlöi az EU-nak a gleneaglesi G8-csúcstalálkozón tett ígését, mely szerint a kereskedelmi fejlesztési segítyt évi egymilliárd euróra fogja emelni. Az Egyesült Államoknak ugyanúgy követniük kellene az európai példát, mint a nemzetközi pénzügyi intézményeknek (pl. Világbank, IMF), és több eszközt kellene fordítani a kereskedelmi kapacitás fejlesztésére.

8. Dömpingellenes szabályok

8.1 A dömpingellenes intézkedések száma az uruguayi forduló óta több fejlődő és felemelkedő országban drasztikusan megemelkedett. A messzemenő vámcsökkentéseket tekintve a dömpingellenes szabályokat egyre inkább protekcionista célokra alkalmazzák, amint az USA-ban és máshol előforduló esetek mutatják. A dömpingellenes ellenőrzések eljárási részleteit és módszereit gyakran arra használják ki, hogy külföldi cégeket távol tartsanak a hazai piacoktól. Ez általában csak néhány vállalkozás érdekeinek kedvez, a közérdek kárára.

8.2 Az EGSZB a dömpingellenes WTO-megállapodások rendelkezéseinek átdolgozása mellett foglal állást, hogy korlátozni lehessen a dömpingellenes intézkedéseknek a protekcionista és politikai célokra való felhasználását. A javasolt intézkedések némelyike – mint a sorozatos keresetindítás tilalma, a „lesser duty rule” alkalmazása, a közérdek vizsgálata, a dömpingellenes intézkedések megállapítási idejének és időtartamának korlátozása – megnehezítené a dömpingellenes szabályok mint protekcionista akadályok a célnak nem megfelelő felhasználását.

8.3 Az EGSZB osztja az Európai Bizottság kritikus véleményét a dömpingellenes szabályokról szóló tárgyalásokon elért haladást illetően. Mivel a hongkongi miniszteri konferencia egyre közeledik, alapvető megegyezés szükséges legalább azokban a témákban, amelyekben a minisztereknek a tárgyalások jogi szövegek alapján való megkezdésekor meg kell egyezniük

9. Szociális kérdések

9.1 Figyelemre méltó a dohai miniszteri nyilatkozat 8. pontja, amely szerint a nemzetközileg elismert alapvető munkaügyi normákra vonatkozóan a miniszterek megerősítik a szingapúri miniszteri konferencián elfogadott nyilatkozatot, és tudomásul veszik a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek (ILO) a globalizáció társadalmi vetületét illetően végzett munkáját.

9.2 Az EGSZB fontosnak tartja az ILO alapvető munkaügyi normáinak felvételét a nemzetközi kereskedelmi rendszerbe. Még ha ezek a kérdések nem részei is a dohai menetrendről szóló tárgyalásoknak, az EGSZB üdvözlöi az ILO e téren tett kezdeményezéseit és amellet foglal állást, hogy az ILO kapjon állandó megfigyelői státuszt a WTO-ban. Nehéz lesz elfogadtatni egy olyan világkereskedelmi rendszert, amelyben a munkavállalók elveszítik munkahelyeiket, mert azoknak olyan vállalatokkal kell versenyezniük, amelyek embertelen munkakörülmények között dolgoztatnak, és semmilyen formában nem ismerik el a szakszervezeti jogokat. Ezen felül a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet nyolc alapvető egyezményét be kellene építeni a WTO nemzetközi kereskedelmi rendszerébe. A szociális jogok védelmét célzó kísérő intézkedések igénye különösen a GATS-egyezménnyel összefüggésben fontos, amely a természetes személyeknek a szolgáltatások határon átnyúló, ideiglenes nyújtására irányuló szabadságát szabályozza (4. módozat).

9.3 Az EGSZB üdvözlöi az Európai Bizottság ajánlásait az ILO Világbizottsága a globalizáció társadalmi vetületéről szóló jelentésének gyakorlatba való átültetéséről. Támogatja az Európai Bizottságnak azt a szándékát, mely az alapvető munkaügyi normáknak a kétoldalú és a regionális kereskedelmi egyezményekbe történő integrálása révén a nemzetközi kereskedelmi és beruházási rendszerbe való beépítésére irányul. Az EGSZB amellet is érvel, hogy a jelenleg folyó EU–Mercosur tárgyalásokba egy szociális fejezetet is építsenek be.

9.4 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az Európai Bizottságnak ragaszkodnia kell ahhoz a célkitűzéséhez, hogy a WTO, az ILO, az UNCTAD, a Világbank, az IMF és más nemzetközi szereplők együttes részvételével intézményesített, állandó fórumot kell létrehozni a nemzetközi politikák koherenciájának elősegítésére.

10. Környezetvédelem

10.1 A „környezet” szó egyáltalán nem fordul elő a régi GATT-egyezményben. Bár a WTO feladatköre a kereskedelmi kérdésekre terjed ki, azért a környezetvédelmi vetület is a WTO-egyezmény céljai közé tartozik. A dohai nyilatkozat tárgyalásokat kezdeményezett a kereskedelemről és a környezetvédelemről annak érdekében, hogy fény derüljön a nemzetközi környezetvédelmi megállapodásokban található kereskedelemre vonatkozó rendelkezések és a WTO-előírások közötti esetleges ellentmondásokra.

10.2 Az EGSZB nézete szerint a kereskedelemért és környezetért felelős bizottságnak kellene folytatnia a WTO-szabályok és a többoldalú környezetvédelmi egyezmények közötti viszony tárgyában folyó tárgyalásokat, még ha az eddigi haladás nem éppen biztató is. Az EGSZB továbbá emellett foglal állást, hogy a többoldalú környezetvédelmi egyezmények titkárságai és az UNEP kapjanak megfigyelői státuszt a WTO-ban.

10.3 Az EGSZB nézete szerint a környezeti termékekkel és szolgáltatásokkal (pl. egészségügyi és higiéniai célú termékek, szennyvízelvezetés, megújuló energiahordozók) való kereskedelem akadályait minél gyorsabban meg kell szüntetni. Reményét fejezi ki aziránt, hogy a környezeti termékek és szolgáltatások listája időben, a hongkongi miniszteri konferencia előtt elkészül.

11. A WTO és a civil társadalom

11.1 Az EGSZB felkéri a civil társadalom különböző szereplőit (üzletemberek, szakmai szervezetek, szociális partnerek, nem kormányzati szervek), hogy

- vegyenek részt a dohai menetrend kérdéseiről szóló információs kampányokban,
- szervezzenek tevékenységi szektorokon belüli vagy szektorokat átfogó nemzetközi találkozót,
- értékelésükkel, javaslataikkal és közreműködésükkel járuljanak hozzá a fenntartható fejlődés globális sikerének eléréséhez.

11.2 A WTO és a civil társadalom közötti intézményesített párbeszéd mellett sürgősen meg kell fontolni azt is, hogy a szervezett civil társadalom és az egyéb szociális partnerek – mégpedig az ENSZ-nek a nem kormányzati szervezetek és a szociális partnerek bevonását szabályozó 1. és 2. kategóriája szerint – hogyan vehetnek részt a vitarendezési folyamatokban.

11.3 Az ilyen kezdeményezésekben az EGSZB is részt fog venni. A hongkongi miniszteri konferencia előtt – a 2004-es

évhez hasonlóan – az EGSZB konferenciát fog szervezni arról a témáról, hogy hogyan javítható a részvételen alapuló demokrácia a szervezett civil társadalomnak a WTO munkájába való bevonásával.

11.4 Az EGSZB intenzívebbé kívánja tenni a nemzetközi kereskedelemről folytatott párbeszédet az uniós tagállamok és az unióon kívüli országok – így az AKCS-országok, valamint az amerikai kontinens, illetve Azsia és Afrika legkevésbé fejlett országai és regionális kereskedelmi blokkjai (Amerikában pl. a Mercosur és az Andok Közösség, Ázsiában az ASEAN vagy a SAARC, Afrikában pedig az ECOWAS és a SADC), továbbá más fejlődő országok – gazdasági és szociális tanácsaival.

11.5 A 2003-ban elfogadott, a WTO arculatáról szóló vélemény is tartalmaz speciális javaslatokat a fejlődő országok és a civil társadalom erősebb bevonásáról a WTO munkájába. Az EGSZB ott leírt javaslatainak témája a WTO parlamentáris dimenziójának létrehozása, a WTO és a civil társadalmi szereplők közötti intézményesített párbeszéd bevezetése, a legkevésbé fejlett országok számára erőforrások és technikai szaktudás formájában nyújtott folyamatos segítség, valamint a WTO és más nemzetközi szervezetek (ENSZ, Világbank, IMF, OECD, ILO stb.) intézményesített párbeszédének bevezetése.

11.6 Az EGSZB úgy véli, hogy új kereskedelmi egyezmények hatályba lépése előtt pontos hatástanulmányt kell végezni az élelmiszer-biztonságra, a foglalkoztatottságra, a szociális normákra és a nemek egyenlőségére vonatkozóan, főként a fejlődő országok esetében. Ebben az összefüggésben üdvözli a fenntarthatóságra irányuló vizsgálatokat (fenntarthatósági hatásvizsgálat, SIA), amelyek az Európai Bizottság irányítása alatt folynak, és amelyek már jelenleg is támpontot nyújtanak arra vonatkozóan, hogy mit kell tenni a kereskedelmi tárgyalások minden fél számára kielégítő eredménnyel történő lezárása érdekében. Az EGSZB arra szólít fel továbbá, hogy a vizsgálatok lebonyolításába vonják be a civil társadalom szereplőit is.

Brüsszel, 2005. október 27.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND